

Bajdejevo glasbilo. G. Bajde je izumil glasbilo, ki združuje klavir in orkester na lok in se igra na tipke. Pri javnem koncertu v Mestnem domu je žel obilo priznanja za svojo lepo iznajdbo.

Sarajevski nadškof dr. Stadler je praznoval dné 23. junija 25-letnico svojega škofovanja. Ta dan je praznovala vsa Herceg-Bosna, in prišlo je mnogo odličnih gostov iz Banovine in Dalmacije, tudi ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič, da počasté tega vzornega škofa in Hrvata. Bilo je do 20.000 katoličanov, ki so se udeležili slovesnosti. Dr. Stadler tudi zasluži toliko vdanost in ljubezen, kajti v petindvajsetih letih je storil neizmerno mnogo za versko in splošno-kulturno povzdigo Herceg-Bosne. Kot pisatelj, govornik, organizator in dobrotnik ubogega ljudstva je ta značajni sin hrvaškega naroda zapisal z zlatimi črkami svoje ime v bosensko zgodovino.

**) l. 1914 se ustrelil z vrha jezovitov. delavnice*

Dr. J. Stadler,
nadškof vrhbosenski.

Josip Evgen Tomić.

V Zagrebu je umrl prošli mesec znani hrvaški pisatelj J. E. Tomić, katerega važnejša dela je izdala „Matica Hrvatska“, ki ga je tudi odlikovala s častnim članstvom.

Josip Evgen Tomić se je rodil l. 1843. v Požegi. Početne šole in nižjo gimnazijo je dovršil v rodnem mestu, potem v Zagrebu, kjer je stopil l. 1858. v semenišče. Življenje v semenišču je odločno vplivalo na njegovo književno bodočnost. Takrat so namreč bivali ž njim v semenišču Balenović, Tkalčić, Nemčić, Deželić, Lovković in drugi, ki so se kasneje izkazali v hrvaški književnosti. Vendar Tomić ni ostal do konca v semenišču; izstopil je l. 1863. ter odšel najprej v Karlovec za urednika „Glaso-

noše“, kasneje pa se posvetil pravoslovnim študijam, katere je dovršil v Zagrebu in v Gradcu. Služil je kot kot. pristav v Požegi, a l. 1869. je postal vladni perovodja ter od tega časa ostal v Zagrebu. Leta 1875. je bil imenovan za tajnika deželne vlade, l. 1889. naslovni, a l. 1900. pravi svetnik deželne vlade. Njegovo delovanje pri deželni vladi je posebno znamenito. Z vso vnemo se je trudil, da povzdigne zanemarjeno gospodarstvo na Hrvaškem ter je po gospodarskih društvih izkušal pomoči hrvaškemu ljudstvu.

S književnostjo se je bavil Tomić od leta 1859. Takrat je priobčil v „Narodnih Novinah“ pesem prigodom smrti bana Jelačića „Plač za Jelačićem banom“. Potem je dopisoval v „Slavoncu“, „Naše gore listu“ in „Glasonoši“. Tukaj izšle pesmi je zbral in izdal v Požegi pod naslovom „Ljeljinke“. Sam strogi kritik, kanonik Adolf Veber, je pohvalil to zbirko in od tega časa je bil o Tomiću utrjen glas kot o književniku. Ko je prišel l. 1869. v Zagreb, se je oklenil „Vienca“, ki je začel to leto izhajati. Tukaj je začel priobčevati svoje pripovedi ter tako popustil liriko; od tega časa se je pretežno bavil s pisanjem pripovedi, romanov in dram. Najznamenitejše pripovedi so izšle v „Viencu“, med drugimi „Opančareva hči“, novela iz požeškega življenja, zgodovinska pripoved „Pretorijanci“ in novela „Udovica“, katero je pretiskala kasneje „Matica Hrvatska“. Bil je v lepi književnosti naslednik Šenoe. Iz hrvaške zgodovine je zajel gradivo za svoj roman „Za kralja — za dom“ in iz bosenske za „Zmaja od Bosne“ ter za razne druge večje in manje pripovedi. Na polju socialnega romana se je poizkusil z večjo povestjo „Melita“. Poleg omenjenih romanov je Tomić prevel za podlistke v „Narodnih Novinah“ celo vrsto znamenitih romanov, med katerimi omenjamo posebej „Zarčence“ Manzonijeve. Razen tega je napisal za „Narodne Novine“ mnogo pripovedi, črtic in feuilletonov. Tomić je bil pa tudi dober dramatik. Že od l. 1862. je prevajal drame za repertoire hrvaškega gledališča, in je bil zato l. 1872. imenovan za svetovavca za dramo ter je ostal do novejšega časa v tesni zvezi s hrvaškim gledališčem. Od l. 1872. — 1874. je bil gledališki dramaturg, a od leta 1880. do leta 1890. član gledališkega odbora. Tomić je tudi s svojim peresom obogatil dramsko literaturo. Napisal je šest izvirnih komedij („Bračne ponude“, „Zatečeni ženi“, „Barun Franjo Trenk“, „Novi red“, „Gospodin tutor“, „Pastorak“), tri operne librete („Lizinka“, „Tvardovski“, „Gospodje i husari“), eno tragedijo („Veronika Desinička“), in predelal stari hrvaški igrokaz („Grabancijaša djaka“); prevel pa je 35 dram in veselih iger iz raznih jezikov, 20 opernih in operetnih libretov, tedaj v vsem 55 del. Če omenimo, da je Tomić napisal na stotine narodnogospodarskih člankov v „Narodnih Novinah“, se moramo zares čuditi njegovi neumorni delavnosti.